

Resurssipoliittinen osasto

RASKAIDEN MAANTIEKUORMA-AUTOJEN (RSKA) HANKINNAN TILANNE 12/2013

- Tarjoukset saatiin seuraavilta yrityksiltä: Iveco Finland, Oy Scan-Auto Ab, Veho (Mercedes-Benz) ja Volvo Finland Ab
- Oy Sisu Auto Ab, Sisu Defence Oy ja Sisu Auto Trucks Oy (myöhemmin "Sisu") ei jättänyt asianmukaista tarjousta.
- Sisu on jättänyt kirjelmän, jossa esitetään että tarjouspyyntö olisi ollut sitä syrjivä ja että tällä perusteella hankinta voitaisiin keskeyttää.
- Puolustusministeriön, Pääesikunnan ja hankintayksikön arviointien mukaan hankintaprosessi on ollut syrjimätön ja muutoinkin lain mukainen.
- Sisun esittämistä väitteistä on myös pyydetty arvio riippumattomalta ulkopuoliselta juridiselta asiantuntijalta, joka puolustushallinnon tavoin on katsonut, että hankintamenettelyn keskeyttämiselle ei ole perusteita, eikä Sisun voida katsoa tulleen syrjityksi.
- Puolustusministeri on moneen otteeseen hankinnan eri vaiheissa velvoittanut ministeriön virkamiehet sekä alaisen hallinnon selvittämään perin pohjin asiaan kuuluvan juridiikan.
- Pakottava ja voimassa oleva hankintajuridiikka asettaa kuitenkin rajat miten esimerkiksi kotimaisuus voidaan ottaa hankinnoissa huomioon
- Alun pitäen kilpailuttaminen oli ainoa lainmukainen ratkaisu: tulkinna ainoa oikea viitekehys on markkinaoikeus ja sen oikeuskäytäntö – se on välttämättä huomioitava!
- Hankintailmoituksen jälkeen noudatetaan pakottavaa hankintajuridiikan säännöstöä joka asettaa oikeuksia ja velvollisuuksia hankintayksikölle, mutta myös kaikille hankintaan osallistuville yrityksille
- Yritykset yhä useammin käyttävät niille suotuja oikeussuojakeinoja jotka uuden oikeuskäytännön valossa voivat johtaa erittäin tuntuviin sanktioihin hankintayksikölle/puolustushallinnolle/valtiolle
- Asia ei myöskään ole puolustushallinnon ja Sisun välinen – jokaisella yrityksellä on julkisessa hankinnassa yhtäläiset oikeudet.
- Hankinnan kilpailuttaminen oli pakottavan oikeuden sanelema ratkaisu.
- Hankinnan keskeyttäminen ei ole pakottavan oikeuden perusteella mahdollista.
- Säännöt ovat samat EU:ssa: suuri yhteispohjoismainen (NOR/SWE) kuorma-autohankinta päättyi saksalaiselle Rheinmetall MAN Military Vehicles RMMV:lle, eikä esim. ruotsalaiselle SCANIA:lle tai VOLVO:lle kuten ennakoitiin
- RSKA hankintaa on jatkettava, pakottavan hankintajuridiikan viitoittamana, jäljelle jääneiden tarjoajien kanssa.

Maavoimien Materiaalilaitoksen Esikunta käynnisti tarjouskierroksen logistiikan alueellisten joukkojen huollon kehittämisen hankkeeseen kuuluvien raskaiden maansiirtoalustaisten 8 x 4- ja 6 x 4-vetojärjestelmällä varustettujen kuorma-autojen hankinnasta. Hankittava määrä on yhteensä noin 170 + 70 ajoneuvoa. Hankinnasta kiinnostuneilta yrityksiltä pyydettiin osallistumishakemuksia *Lain julkisista puolustus- ja turvallisuushankinnoista (1531/2011)* mukaiseen rajoitettuun hankintamenettelyyn.

Tarjouspyyntö lähetettiin kaikille kelpoisuusvaatimukset täyttävälle ehdokkaille hakemusten käsittelyn jälkeen. Hankinnan päätöksentekoperusteena käytetään vaatimukset täyttävien tuotteiden sekä 6 + 6 vuoden huolto- ja korjaussopimuksen alinta yhteishintaa.

Hankinnan keskeiset vaiheet aikatauluineen:

- Hankintailmoitus viikolla 22.
- Osallistumishakemusten jättäminen viimeistään 16.8.
- Tarjouspyynnön lähettäminen hyväksytyille tarjoajille 18.9.
- Kysymykset tarjouspyynnöstä 10.10.2013 mennessä.

Resurssipoliittinen osasto

- Tarjouspyynnön katselmus 16.10.2013.
- Tarjousten viimeinen jättöpäivä 18.11.2013.
- Tarjoukset avataan, arvioidaan ja vertaillaan jättöpäivän jälkeen.
- Mahdolliset tuotteiden katselmuksot ja tarjouskatselmus joulutammikuussa.
- Tavoitteena on, että hankintapäätös tehdään helmikuussa 2014
- Sopimuksen viimeistely talven 2014 kuluessa
- Sopimus astuu voimaan huhtikuussa 2014.

Sisun 13.11.2013 päivätty tarjoukseksi otsikoitu asiakirja on puutteellinen ja tarjouspyynnön vastainen. Em. asiakirjassa ei ole mm. esitetty hintatietoja eikä ilmoitettu miltä osin tuotteet täyttävät vaatimusmatriiseissa esitetyt vaatimukset. Kirjelmässä väitetään hankintaprosessia siinä määrin Sisua syrjiväksi, että hankinta olisi perusteltua keskeyttää. Puutteellisuudesta johtuen Sisun toimittaman asiakirjan voidaan todeta olevan hankintayksikölle toimitettu kirjelmä, jollaista ei voida pitää tarjouksena. Siinä tapauksessa, että asiakirjaa kuitenkin pidettäisiin sen otsikon mukaisesti tarjouksena, se on yllä esitetyllä tavalla puutteellinen ja tarjouspyynnön vastainen.

Hankintalainsäädännön mukaan hankintayksiköllä on oikeus määritellä hankinnan kohde. Muun pakottavan lainsäädännön asettamat vaatimukset tulee kuitenkin aina huomioida. Toisin sanoen, RSKA hankinnassa asetetut vaatimukset ovat perustuneet PV:n suorituskykytarpeeseen ja muusta lainsäädännöstä johtuviin vaatimuksiin (esim. päästönormit, tieliikennelainsäädäntö). Kuten maavoimien hankinnoissa aina, tarvittu suorituskyvyn vaatimuksineen tietää/määrittelee maavoimat ja hankinnan toteuttaa Maavoimien materiaalilaitos. Koska hankinta on arvoltaan yli 4 miljoonaa euroa, muodollisesti asia tulee vielä puolustusministeriöön ministerin päätettäväksi.

EURO 6-päästönormin voimaantulo vuonna 2014 on ollut kaikilla valmistajilla tiedossa jo vuosia. Tarjouspyynnön vaatimukset puolestaan ovat olleet kaikkien tarjoajien tiedossa tarjouspyynnön saamisesta saakka. Jos jokin yritys on pitänyt jotain vaatimusta syrjivänä, se on voinut olla yhteydessä hankintayksikköön. Mahdollinen pyyntö esittää 4 viikon määräajassa - ja jo 2013 vuoden puolella - tarjouspyynnön mukainen ajoneuvo (EURO 6 moottorilla jne.) ei syrji ketään ja on kelvannut kaikille - vaatimus koskee samalla tavalla kaikkia tarjoajia. Jos tätä vaatimusta on pitänyt syrjivänä, yrityksellä on ollut hankintaprosessissa mainittu oikea taho ja tavat saattaa huolensa julki. Lainsäädännön asettamat 2014 päästöraajat ovat alalla toimiville hyvin tiedossa, ne on hankintaprosessissa tuotu moneen kertaan yritysten tietoon ja jos asiassa on ollut jotain kysyttävää, mahdollisuudet tiedonsaantiin ovat olleet selkeästi määritellyt ja moninaiset (RFQ-katselmus, kysymykset hankintayksikölle jne). Lisäksi, mainittu esittelytilanne vuoden 2013 puolella on aikataulusyistä epätodennäköistä (esim. PUKAJORY käsittely vasta 18.12.2013). Huomionarvoista on se, että Sisun omassa markkinoinnissaan 23.5.2013 ilmoittanut esittelevänsä Euro 6 -mallistonsa lokakuussa 2013 ja aloitavansa ajoneuvojen toimitukset asiakkaille vuoden 2014 toisella neljänneksellä.

PUTUlain 44 §:n mukaan tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa tavaran olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on aina suljettava tarjouskilpailusta. Sisun ei ole jättänyt kelvollista tarjousta. Kyse ei siten ole esim. tilanteesta, jossa Sisua voitaisiin pyytää täsmentämään tarjoustaan, koska mitään lain mukaan hyväksyttävää tarjousta ei ole olemassa. Selvyyden vuoksi oli kuitenkin parasta, että Sisun asiakirja käsiteltiin ja suljettiin sitten tarjouskilpailusta erillisellä päätöksellä koska asiakirja ei täyttänyt tarjouspyynnössä asetettuja vaatimuksia.

PUTUlain 75 §:n mukaan hankintamenettely voidaan keskeyttää vain todellisesta ja perustellusta syystä. Tällaista syytä ei asiassa ole käsillä. Keskeyttäminen on aina erittäin poikkeuksellinen toimenpide, joka on pystyttävä perustelemaan juriidisesti. Ainoa tarjouspyynnön kohta, jota on väitetty syrjiväksi, on sellainen, jota on vaadittava pakottavasta lainsäädännöstä johtuen.

Resurssipoliittinen osasto

Markkinaoikeus on antanut hiljattain päätöksen (361/13), jossa hankintayksikkönä ollut Helsingin seudun liikenne velvoitettiin maksamaan 2 milj. euron hyvitysmaksu väärin perustein keskeytetystä kilpailutuksesta.

Hankintamenettely on toteutettu lain mukaisesti. Tarjouspyyntö ei ole ollut mitään tarjoajaa syrjivä. Sisu on päättänyt olla jättämättä asianmukaista tarjousta. Menettelyä on näin ollen jatkettava tarjoajien kanssa ja valitaan toimittaja niiden joukosta.